

1. melléklet

A fejletlenség elleni védekezés gyermekközösségekben

A fejletlenség leggyakrabban a különböző gyermekközösségekben (elsősorban az óvodákban és általános iskolákban) fordul elő, világszerte. Leginkább a 3-12 éves korosztály érintett.

Az alábbiakban röviden összefoglaljuk a fejletlenséggel kapcsolatos legfontosabb ismereteket és a védekezés lehetőségeit.

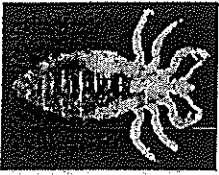
Általánuk elsősorban a vérszívóskor a szervezetbe jutó anyagok miatt kialakuló viszketés és ennek következményeként a vakarózás, amely felszebi a bőrt és így másodlagos bőrgyulladáshoz vezethet. A fejletlenség terjedő betegségét nem lejtessz.

MEGJELENÉS, ÉLETMŰD

A fejletlenség (*Pediculus humanus capitis*) szárnyatlan, szürke-világossárga kullakarójú, vérrel teljesült állapokban piros, később feketés színű, 2,5-4,5 mm nagyságú, ovális alakú rovar. Feje átszög alakú, csőpjai rövidék, szájszerve a vérszívásra módosult szipóka.

A petéből (más néven serkétből) 7-8 nap múlva kikelő lárvát két további fokozatosan növekvő nagyságú lárvastádium követi, végül az utolsó vedléssel jelennek meg az ivarérett, szaporodóképes felvek. Minden lárvastádium és a kifejlett állat is kizárólag emberi vérről táplálkozik, naponta 6-12 alkalommal. Fejletlenség terjedését elősegíti, hogy a karmaik bicskaszerűen csúszhatnak vissza a fészbárára, így vérszívás idején szinte leképtelenül rögzítik magukat.

Ovális alakú serkét erős csermenyággal, szorosan a hajsziálak fővéhez ragaszkodik. A legújabb serke rendszerint a halánték- és tarkó-lábon található. Megfigyelések szerint a nőstények a serkét függőleges többségét a hajsziálak eredési helyétől számított első 6 mm-es szakaszára helyezik. A 2 mm-től rövidebb haj általában a fejletlenség terjedését elősegíti. A 2 mm-től rövidebb haj általában a fejletlenség terjedését elősegíti. A 2 mm-től rövidebb haj általában a fejletlenség terjedését elősegíti.

Kifejtett

Általában egy-egy fejlen – az elhanyagolt állapotú tetűesség kivételével – ritkán van 5-10 db kifejlett tetűnél több.

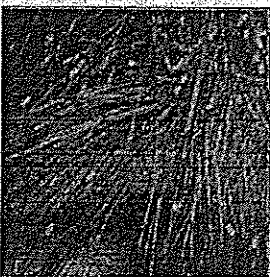
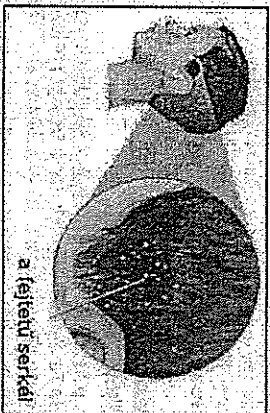
TERJEDÉS

A fejletlenség közvetlen érintkezés útján terjed, leggyakrabban úgy, hogy játékok között (pl. felek összedugásával, birkozással, sugdolózással) a gyerekek fele egymáshoz ér. Azonban egyik személyről a másikra bizonyos, közösen használható tárgyakkal (pl. sapkával, fésűvel, hajkefével) is átviható. Fontos hangsúlyozni, hogy nem csak a gyermekközösségekben, hanem a családtagok között is könnyen terjedhetnek, esetleg a családtagok között is. A gyermekkelől a szülő, a testvérek és az egyéb családtagok is fertőzhetnek, akik a fejletlenség továbbterjedését elősegítik. A fertőzés mechanizmusa ismerete a céltartó és hatékony védekezés elengedhetetlen feltételei.

FELDERÍTÉS

Fejletlenség gyanúja esetén célszerű felderítést kell végezni a haj átvizsgálásával.

A fejletlenség elsősorban a fülök körül terjed, valamint a tarkóhátra helyeződik.

Rendkívül fontos, hogy a vizsgálat kellemes legyen, mivel az esetek jelentős részében csak néhány feltehetően van jelen a hajzamban. Aktív letűesség esetén, gondos vizsgálattal serkét és mozgó alakokat (lárvákat, imágókat) egyaránt feltehetően lehet megfigyelni.

Mivel a mozgó alakok (lárvák, imágók) a kezesekkor könnyen elmozdulhatnak a hajsziálak között, ezért eredményesebb a hajsziálához rögzített kb. 1 mm hosszúságú, könnyűcsépp alakú serkétet használni. A serkét a fehér és piszkossárga közötti szín jellemzi, míg az élő felvek színe – a foglászott vértől a fülökig – menynyisszától függően – a világossárga és a sötétbarna között változhat.

Gyakorlatlan vizsgáló számára a serkét és a hajban található kopra egymástól való elkülönítése gondot okozhat, azonban a serke elválogatása mindig sokkal nehezebb, mint a kopradaraboké. Az életképes serke (tehát az a pete, amelyben embriónális fejlődés zajlik) a két köröm között összenyomva pattanó hangot ad, míg az elpusztult, illetve üres serkétoknál ez már nem tapasztalható.

A szűrővizsgálat menete a következő:

(1) A hajból távolítsunk el mindent (pl. hajgumit, hajcsatot, hajrátot stb.), amit a kitesztelés zavarhatna.

(2) A haját lazán szét kell bontani és elsősorban a fülök körül tartani, valamint a tarkó felől kell átvizsgálni. A vizsgálatot megfelelő világítás mellett, nagyító segítségével végezzük. Használjunk szűrő fogazalt (0,2-0,3 cm foglávolságú), ún. lejtűsűt, azaz, ugyanis biztonságban azonosítható a fertőzőletűség a pusztán szárad, szemmel körtendő vizsgálathoz képest. A szűrő használata megkönnyíti, ha a haj ényhén nedves.

IRTÁS

Az elpusztulásukra alkalmas tetűirtó szerek a gyógyszerboltokban, esetleg a drogériákban vásárolhatók meg. A megvásárolt inószert minden esetben a címkén lévő használati utasítás szerinti, nagy gondossággal alkalmazzuk! A címkén feltüntetett halás kizárólag az Országos Tisztítóorvosi Hivatal által engedélyezett, CFTH engedélyszámmal ellátott, az Országos Epidemiológiai Központ által hatástanlasi szempontból bevizsgált tetűirtó szerek esetén garantható.

(1) Hajmosás nélkül, egyszeri kezeléssel használható szer

Erre a PEDEX tetűirtó hajszesz alkalmas, amivel a hajás fejbőr és a hajal gondosan át kell nedvesíteni. A fejtűt készítményt megszáradásig (kb. 5-15 perc) hagyjuk a hajon. A behatási idő alatt amozgó, tevék és a serkék is elpusztulnak. Célszerű a tetűirtó szert a következő hajmosásig a hajon tartani.

(2) Hajmosással, egyszeri kezeléssel használható szerek

Az erre alkalmas tetűirtó készítmények alkalmazási módja alóto.

* A NIX tetűirtó szer felhasználásakor, a kezelést előlt a szokásos módon, samponnal mossunk hajal, majd alaposan öblítsük le és töröljük meg úgy, hogy nedves maradjon. A tetűirtó szer juttassuk a nedves hajra olyan mennyiségben, hogy az a hajal és a hajás fejbőr teljesen beborítsa. A készítményt 10 perc múlva gondosan öblítsük le.

* A NOVOPED tetűirtó hajszesz alkalmazásakor a készítménnyel a száraz hajal és a hajás fejbőr (különös figyelemmel a fül mögötti és a tarkófélj területre) gondosan nedvesítsük át, majd száradás után hagyjuk legalább 6 óráni!) kereszűll a fejlen. A hosszú behatási idő miatt a kezelést célszerű lefekvés előlt elvégezni. Ezt követően a szokásos módon, samponnal mossunk hajal. A kezeléstől elpusztult tevéket és serkéket halmosás után, a még nedves hajról távolítsuk el.

(3) Hajmosással, többszöri kezeléssel használható szer

A PARASIDOSE tetűirtó sampon felhasználásakor a hajal nedvesítsük be, majd a samponnal mossunk hajal, és a képződő habot hagyjuk a hajon 3 percig. Ezt követően a habot bő vízzel mossuk le, és a hajal szárítsuk meg. Mivel a tetűmentesség e készítmény esetén kizárólag többszöri hajmosással biztosítható, ezért még két alkalommal (elsőszőr 3-4, majd másodszoz 7-8 nappal az első kezelés után) a tetűirtó samponnal véggezzünk ismételt hajmosást.

Minden készítmény alkalmazásakor betartandó: Úgyelni kell arra, hogy a tetűirtó szer ne kerüljön a szembe, mert kóroható-gyulladási okozhat. A gyermek csukóit személt vattával kell védeni, és átmehnyben, mégis vélelenni a szembe jut vagy a gyákhátányára kerüli, bő, tiszta vízzel el kell távolítani. Kisbésedetlt börtületre nem szabad alkalmazni.

A tetűirtó szeres kezeléstől elpusztult serkéket a gyermek hajáról távolítsuk el, ugyanis a serkémentesség jelzi, hogy a kezelés során gondosan járunk el. Mivel a serkék a hajszálakhoz cementszerű anyaggal rögzülnek, az elpusztult serkéket elvácoltása gyakran nem könnyű. Az elhalt serkék állítólagosait ecetbe, mártott sűrűlésszel véggezzük, vagy a serkéket a hajszálaktól két kömlünkkel, esetleg csipesszel húzzuk le, vagy egyszerűen végjük le a hajszálakat. A fésűn, kéfen található fejtevék néhány percés forró vízbe mártással, a sapkán lévő pedig mosással pusztíthatók el.

MEGELŐZÉS

Emek egyik legfőbb oknyab tényezője a szülői gondoskodási

Vegyük figyelembe, hogy – esetleg személyes tapasztalatunk hiánya miatt – gyakran magunk sem vesszük észre, ha a gyermek az óvodából, az iskolából vagy a nyári táborból tetvesen érkezik vissza, ezért a közösségbe, tetvesen engedjük el. Ha viszont nem figyelünk fel arra, hogy gyermekünk (különösen a tölle körül) gyakran vakarja a fejét, ottthon nem fordulunk kellő gondot a rendszeres hajápolásra, a hajmosásra és fésülésre, úgy a hajra kerülő felletű könyven és gyorsán elszaporodhat. Ezért a gyermek tisztálkodásának, fésűködésének rendszeres ellenőrzése nagyon fontos. Időtől időre vizsgáljuk át a gyermek haját, nincs-e benne élő tetű vagy serke.

Ha gyermekünk olyan közösségbe járna, ahol fejtevésségről hallunk, a PEDEX tetűirtó hajszesz felmosás után (akar rendszeres) alkalmazása a következő hajmosásig biztosítja a tetűmentességet. A PARANT és a PARASIDOSE fejtevé-riasztó aeroszol használata, majd a készítményhez megadott használati utasítás szerinti meghatározott időközönkénti ismétlése a megelőzés másik lehetősége.

Információ a gyermekközösségben végzett, fejtevésségi szűrővizsgálatokról

Gyermekközösségben a védőnk rendszeres időközönként ellenőrzik a fejtevésséget, és szükség esetén a kezeléseket is elvégzik, amelyekben – indokolt esetben – a megel kömányhivataltól népegészségügyi szakkgazdálási szervainek kistérségi népegészség-ügyi intézetei is közreműködnek.

Amenyhelyben az ellenőrző vizsgálatok során az iskola-egészségügyi hálózat gyermeke hajában ismételten tetűt vagy serkét talál, közegészségügyi érdekből a kiszűrt gyermekel név szerinti kötelesek jeleneni az illetékes kistérségi intézetnek, amely gondoskodik a tetves gyermek könyvezetére (családájára sít) y kiterjedő vizsgálatról és szükség esetén a tetves személy kezeléséről.

XX

Szülői nyilatkozati a fejtevésséggel kapcsolatos tájékoztatás átvételéről

Gyermek neve: ..... Csoportosztály: .....

A fejtevésség megelőzéséről, a szűrővizsgálatokról, a kezelés módjáról, a kiszűrt esetekkel kapcsolatos eljárás rendjéről a tájékoztatást megkaplam.

Datum: .....

alátírás

(Kérjük, szíveskedjen gyermeke óvodájában/skolájába visszajuttatni!)